

Jó cselekedet. Erő. Érdem. Természet.

Mennyin találtattak a pogány bölcsek, hazafiak és uralkodók közt, kiknek erkölcsök és lelkök jóságos cselekedetekkel rakva valának, melyek az örök igazság előtt nékik megigazulásukra nem szolgálhatott; nem lévén szerencséjük az igaz Istent, a maga tetszésének maga által lett kinyilatkoztatása szerint ismerni. E világnak használtak, ha azon túl megboldogulásukat el nem érhatték is. De már most valaki az igaz Istent ismeri, annak jóságos cselekedetek által kell megigazulni. Csupa hit által, cselekedet nélkül, az embernek érdemét Isten és világ előtt megállítani egyáltalában való lehetetlenség. Melyik és micsodás hit az, mely cselekedet nélkül idvezítsen? A hit sokféle; de a cselekedet csak kétféle, rossz és jó; melyek közzül magát mindenik kétségen kívül kimutatja. A hit nem mindenik igaz a világon, de a jótétemény mindenütt jó cselekedet. Elég az igaz Isten nevének ismerete arra, hogy örök irgalma, jó cselekedetünket érettünk tekintetbe vegye. Ha az egész törvényt betöltöm: minden végbevihető jóságos cselekedettel ruházom is fel magamat, az Isten előtt való megigazodásomra semmit se tegyen? Ingyen kegyelem tartson meg minden érdem nélkül?

Micsoda érdeme lehet, mondd, egy pornak az Isten nagysága előtt, ha csupán irgalma és ingyen kegyelméből

nem kívánja megtartani? De ha megengedte az Isten, hogy tetszéséből szabadakaratom legyen. és ezen akaratul cselekedetek származzanak: el kell tőlem fogadni azon adóját, áldozatját is, melyet tőlem megkíván, mivel az arra való tehetséggel megajándékozott. Akaratot, bölcseséget adott. Magát megismertette általunk. Minek? ha tőlünk félelmet, áldozatot, dicsőítést nem kíván? Ha magamtul semmit sem tehetek az Urért, mindent az Urnak kell bennem elkövetni nagáért; én pedig cselekedeteimre nézve halálra változom, sír és koporsóvá leszek. Micsoda siralmas megaláztatás az embernek magáru elhinni, hogy Istene előtt váz, hogy érdeme semmi sem lehet, és csak úgy tartatik meg, ha arra van elhíva öröktől fogva, bár hogy tegyen életében?

Ha kérésem nélkül *ingyen adott kegyelem előre hozzám nem járul, a kegyelem kérésre is nálam erő, akarat, tehetség nem találtatik.* Hogy? hogy? Az emberi bölcsesség mely nálam Urának képét viseli? Lelkem ismeretének igazsága; melylyel felvagyok ékesítve? A teremtésnek véghetetlen kiterjedése, melynek ragyogó messzeségét az ég és föld között szemeimmel mérhetem? Az Isten hatalmának nagysága, mely lépésről-lépésre viszen fel okoskodásomban annak széki elibé? Irgalmának látása, mely szerint éreznem kell, hogy felettem levő hatalom által teremtetem? ne szolgáljanak kegyelemképen arra eszközül, hogy életemnek fő *OKA* iránt háladatosságomat szivemben érezvén. hozzá fohászokdjam és óltalmáért esedezzem? Ő tőle szállott alá lelkem testembe, vallásom így tanít, mivel az a mi nem test, testtül nem származhatik Micsoda lelket ad belém, melynek kútfejéhez való fordulására, tehetsége ne legyen? Igaz hitem által kiskoromtól fogva, az igaz

Istennek ismeretére oktattatván, abban neveltetvén, még is mennybül alá szállott különös kegyelem által lehessen csak tehetségem hozzá fohászkodni? Ki különbözteti magában lelkének ereje felett az egeknek sugarlását? Ó boldog halandó! te valaki! ha ezt magadnál érzed, ismered és különböztetni tudod, áldott légy; de én ezen szerencsémnek tudásátul mind ekkoráig meg vagyok fosztva.

Ha a jó cselekedet megigazulásra nem szolgál, miért parancsoltatik* az Ur által? Ha minden jócselekedet kényszerítő különös mennyei kegyelem által vitetik nálam végbe, miért igérné a Krisztus érette jutalmát? Ha hinnem kellene, hogy jóságos cselekedetem az örök igazság előtt nékem érdemül nem szolgál, mi ösztönözne a jóra? Mit tudhatom értelmekkel, tudományokkal hogy állok előtte, melyek szüntelen való ellenmondás közt hányattatnak e világon? De jóságos cselekedeteimben bizonyos vagyok. Ki kíván testi szenvedésével jót cselekedni, ha az nem érdemesíti Istene előtt? Ha az Isten a jó cselekedetet érdemül nem veszi, nem jutalmazza, miért bünteti a gonoszt? Ha hiszem, hogy a gonoszt bünteti, a mit hinnem kell, micsoda eltévedett okokból állítsam, hogy a jóságos cselekedetet részemre érdemnek ne vegye és nékem ne tulajdonítsa? Miért fosztana meg az Isten cselekedeteimtől, hogy azok

* *Máté* V. Rész: vers 39, 40, 41, 42, 43, 44. *Márk* IX Rész vers 41. Valaki innotok ad egy pohár vizet nevében, hogy a Krisztusé vagytok, bizony mondom el nem veszi az ő jutalmát. — Ezenképpen a hit is, ha cselekedet nincsen, meghalt ő magában.

Te hiszed hogy az Isten egy, az ördögök is hiszik. Akarod-e pedig tudni ó! hijábavaló ember! hogy a hit cselekedet nélkül holt? Ábrahám nem cselekedetből igazítottatott meg, felvívén fiát Izsákot az oltárra? *Jakab* II R. 17, 18, 19, 20, 21. v.

közzül a jókat magának vegye és a rosszakat nyakamon hagyja? Szabad akaratom nélkül, különös kegyelmével kényszerítsen a jóra, azon kívül bűnnek hagyván életemet, hogy vétkemért ostorozhasson és kárhoztasson; jó cselekedetem pedig, mint általa szerzett eset, érdememre ne tartozzon? Ó! lelki ismeret! Mennyből alá szállott szabad akarat és ragyogó bölcsesség! csak te vagy egyedül dicsősége az embernek és jó neved magadnak.

A Remete ezen foházkodásait végezvén, egy kevéssé hallgatásnak adja magát és más tárgyak felé fordul.

Jegyzés. Állítani, hogy a jóságos cselekedet egyedül magára gondoltatván is, Isten előtt tekintethe nem jöhet, hiba. Titus, Antoninus stb. keresztyén tudományban nem éltek, de még sem jó lenne hinni, hogy jóságos cselekedetek az Isten előtt útalatban volt. Azt mondják, tudom, hogy hit kell a jó cselekedet-hez. De miféle hit? Az emberek sokféle hitben vannak. Hátha tévelyeg? Azonnal megkellene néki jóságos cselekedettől szünni, mivel egyébiránt azok fáradságosak és költségesek is. Az olyan dolog, mely nálam semmit sem ér, máson is keveset segít. Ez az értelem, hogy a jóságos tett magában semmi sem, a világi társaságnak közjavát, törvényét, megmaradását fenékel forgatná fel. — Hirdetni sem hasznos. Jó mégis, hogy csak szóban tévelygünk, de szívünkben nem hihetjük.

A jóságos cselekedet szép, hasznos, dicsőséges is lehet hit nélkül, mint Titusban, Sokrates és Aristidesben. De a hit jóságos tettek, azaz emberség, igazság, jóság, becsület nélkül, valakiben a kiből lenni mondatik, csak bosszús keserűséget okozna és nevetséget azoknak, kiket véle vakítani kívánnának. Következik, hogy az igaz hit jóságos cselekedet nélkül senkiben se lehet, de természet szerint való jóság, emberség, igazság, királyhoz, hazához vett állhatatos hívség, szolgálat, engedelmesség lehet az emberekben keresztyén vallás nélkül is. Megtagadjuk Aureliusnak, Antoninusnak érdemeit? Nem volt Regu-

lus is hazájához hív? Pompilius Numát nem tisztelte Rómának pogány népe? Lehetetlen a jóságos cselekedetnek érdemét Isten, világ előtt kétségbe venni úgy, hogy az emberi társaságnak fundamentom oszlopait ne mozgassuk és a Krisztus tanításában is eligazodhassunk: *Éhező voltam, mond, ennem adtatok; szomjúhozó: innom; beteg: meglátogattatok. Jertek atyámnak országába!* Hol kell világosabb jutalom jó cselekedetemnek megismeretiben?

